

Miljöfordonsdiagnos 2011

Syfte och mål

Miljöfordonsdiagnos 2011 är en fortsättning på projektet ”Miljö- och säkerhetsgranskning av 290 kommuners personbilsflottor” som genomfördes 2009/2010. Det nuläge och uppföljning som presenterades då är en grundpelare för nuvarande projekts genomförande. Ett första syfte med båda projekten har varit att kommuner, och i detta projekt även landsting, på ett lättöverskådligt och enhetligt sätt ska få korrekt information om sin fordonspark. Ett andra syfte är att öka jämförbarheten mellan olika organisationer. Ett andra syfte för 2011 års projekt har varit att bygga ut och förfina vårt koncept. Under årets projekt har så skett genom att följande förändringar och förbättringar genomförts:

- Namnbyte till Miljöfordonsdiagnos
- Formatbyte från Excel- till webbformat med ökad tillgänglighet som följd
- Egen hemsida www.miljofordonsdiagnos.se
- Lätta lastbilar har försetts med samma statistik som för personbilar (utom Euro-NCAP betyg)
- Utökat antal parametrar per fordon finns nu tillgängliga för användare
- Erbjudande till landsting om deltagande
- Webbfunktion för att redovisa olika beslutsdokument och goda exempel.

Den stora nyttan i att genomföra en nationell granskning är att samtliga deltagares resultat beräknas på samma sätt med samma definitioner. Detta ökar resultatens jämförbarhet avsevärt. Som exempel kan nämnas att beräkna miljöbilsandel – här kan både definitionen för miljöbil samt urvalet av vilka fordon som ska räknas in i underlaget i mycket hög grad påverka utfallet. Miljöfordon Syd har här skapat en unik möjlighet till likvärdig bedömning.

Miljöfordon Syd har fått insyn i de olika kommunernas fordonsflottor och har på så vis en grundläggande uppfattning om flertalet parametrar som styr fordonsflottans statistiska utfall i granskningen. Det finns ett flertal sätt att ekonomiskt och organisatoriskt hantera sin fordonsflotta på.

Då verkligheten ser olika ut i olika organisationer anser vi att ett så brett underlag som möjligt, utan att göra undantag för olika typer av fordon, på flera sätt speglar verkligheten som den är. Med brett underlag menar vi att vi räknar in minibussar och ambulanser, två kategorier av fordon som är personbilsregistrerade, och även fordon som används i undervisningssyfte, typ fordonsprogram, där man ofta hittar äldre fordon med sämre miljö- och säkerhetsprestanda än i den ordinarie fordonsparken.

Organisationerna är dock helt fria att använda sin information på sitt eget vis för att kunna göra beräkningar enligt egna mallar. Det viktiga är att vi hanterar deras information på ett likvärdigt sätt i bedömningen dem emellan.

Miljöfordon Syd har under 2009-2011 kunnat tillgodogöra sig en bred kunskap om vilken typ av uppgifter som finns i Transportstyrelsens register och hur dessa uppgifter fördelar sig på olika fordonstyper. Dessutom inhämtas uppgifter om säkerhet från InfoTorgs databas och även här har vi fått en god uppfattning om vilka uppgifter som vi kan tillgodogöra oss.

Miljöfordonsdiagnos har skapat inloggningsuppgifter till ca 240 användare trots att antalet organisationer som offentliggjort sitt resultat i dagsläget är drygt 170. Detta visar tydligt att beslutet att lägga upp granskningen som en hemsida fyller sitt syfte genom en ökad tillgänglighet.

Genomförande

Miljöfordonsdiagnos 2011 har till stor del fokuserat på att genomföra förändringen från Excelformat till webbformat samt en ombyggd mer dynamisk databas. Vi har lagt stor vikt vid användarvänlighet av sidan samt att den information som visas ska vara så korrekt som möjligt.

Endast sex kommuner har inte deltagit vid något tillfälle i våra fordonsgranskningar under de tre år som projektet genomförts. Av de som deltagit alla tre gångerna ligger tonvikten på större städer medan intresset inte är lika stort i små kommuner.

Kommungrupp, namn	antal tot	antal deltagare -10	andel deltagare -10	antal deltagare -11	andel deltagare -11
	290	157	54,1	161	55,5
Kommuner i tätbefolkad region	35	22	62,9	28	80,0
Större städer	31	22	71,0	24	77,4
Storstäder	3	2	66,7	2	66,7
Förortskommuner till storstäderna	38	19	50,0	22	57,9
Kommuner i glesbefolkad region	16	5	31,3	9	56,3
Förortskommuner till större städer	22	17	77,3	12	54,5
Varuproducerande kommuner	54	35	64,8	29	53,7
Pendlingskommuner	51	26	51,0	22	43,1
Turism- och besöksnäringkommuner	20	6	30,0	8	40,0
Glesbygdkommuner	20	3	15,0	5	25,0

Man kan även se ett mönster i att deltagare med goda resultat i större utsträckning deltar än de med svagare resultat.

Det är dock ganska små skillnader mellan medelvärdesberäkning för de medverkande organisationer 2011 som godkänt sina listor jämfört med samtliga organisationer som vi tagit fram underlag på.

Resultat

2011 års Miljöfordonsdiagnos kan visa (tabell 4.1) att kommun- och landstingsfordon tillsammans har minskat sina koldioxidutsläpp med 2 800 ton beräknat på en årlig körsträcka av 1 500 mil per fordon för personbilsregistrerade fordon i deltagande organisationer. Detta framgår av skillnaden för de genomsnittliga utsläppsnivåer avseende 2011 jämfört med 2010 (g CO₂/km, blandad körning för personbilar – ”energieffektivitet”) som redovisas i Miljöfordonsdiagnos 2011.

Det uppsatta målet på en minskning av 10 g CO₂/km av utsläppsmedelvärdet beräknat på samtliga deltagare nås inte riktigt men resultatet, 8,4 g/km, är ett steg i rätt riktning.

Tabell 4.1

Sparad mängd koldioxidutsläpp	Godkända kommuner	Godkända landsting	Samtliga kommuner	Samtliga landsting
Antal fordon	18299	5006	28677	7325
Antal km	15000	15000	15000	15000
Snitt besparing (g CO₂/km)	8,4	7,3	7,6	7,8
Mängd CO₂ sparad (g)	2305674000	548157000	3269178000	857025000
ton CO₂	2306	548	3269	857
summa ton CO₂		2854		4126

Beräknat på samtliga personbilar i både kommuner och landsting blir besparingen 4 100 ton koldioxidutsläpp.

Utöver miljövinsten för koldioxidutsläppsbesparingen kan Miljöfordonsdiagnos 2011 även påvisa en ökning av andelen trafiksäkra personbilsregistrerade fordon (tabell 4.2) i både kommuner och landsting.

Tabell 4.2

Ökad andel personbilar 5-stjärnor i Euro-NCAP krocktest	godkända kommuner	godkända landsting	samtliga kommuner	samtliga landsting
Antal personbilar	18299	5006	28677	7325
Ökning andel (%-enheter)	11,4	3,8	11,4	4,8
Andel personbilar, 5 stjärnor i Euro-NCAP 2011	58,7	75,5	57,7	74,2
Andel personbilar, 5 stjärnor i Euro-NCAP 2010	47,4	71,6	46,3	69,4

I och med att resultaten, för alla organisationer som godkänt sin medverkan, är synliga för alla via www.miljofordonsdiagnos.se har tillgängligheten av granskningens resultat ökat både internt i kommunernas och landstingens organisationer samt externt för allmänhet, media etc.

Miljöfordonsdiagnos 2011 kan påvisa förbättrade resultat för både landstings och kommuners personbilsflottor. Detta tydliggörs genom att studera skillnaden mellan de genomsnittliga värden avseende 2011 jämfört med 2010 i kategorierna som redovisas i tabell 5.1 och 5.2.

Tabell 5.1

Kommuner	Totalt	Deltagare	Antal kommuner förbättrat eller oförändrad (totalt)
<i>Personbilar</i>	290	161	
Andel miljöbilar (%-enheter)	60,6	62,0	
Ökning andel miljöbilar (%-enheter)	8,4	9,5	246
Energieffektivitet (g CO2/km)	158,5	158,0	
Förändring energieffektivitet (gram CO2/km)	-7,6	-8,3	254
Klimat effektivitet (g CO2/km)	128,0	127,4	
Förändring klimat effektivitet (gram CO2/km)	-3,8	-4,9	180
Andel euro-ncap 5 stjärnor (%)	57,7	58,7	
Förändr euro-ncap 5 stjärnor (%-enheter)	11,4	11,4	249
Andel biofordon (%)	37,6	38,1	
Förändring biobilar (%-enheter)	0,2	0,4	160

Tabell 5.2

Landsting	Totalt	Deltagare	Antal Landsting förbättrat eller oförändrad (totalt)
<i>Personbilar (inkl ambulanser)</i>	20	12	
Andel miljöbilar (%-enheter)	74,5	79,5	
Ökning andel miljöbilar (%-enheter)	5,2	3,5	14
Energieffektivitet (g CO2/km)	162,9	163,8	
Förändring energieffektivitet (gram CO2/km)	-7,8	-4,2	18
Klimat effektivitet (g CO2/km)	129,5	124,0	
Förändring klimat effektivitet (gram CO2/km)	1,9	3,0	9
Andel euro-ncap 5 stjärnor (%)	74,2	75,5	
Förändr euro-ncap 5 stjärnor (%-enheter)	4,8	3,8	17
Andel biofordon (%)	47,5	54,8	
Förändring biobilar (%-enheter)	-2,9	-3,4	6

Resultaten visar att kommuner och landsting är på rätt väg då det gäller att nå riksdagens och regeringens mål att gå mot en mer energieffektiv fordonsflotta. Då det gäller att nå ett fossilbränsleoberoende är resultaten inte lika entydiga då det endast visar en svag förbättring av

andelen fordon där förnybara drivmedel kan användas. Även om de bästa kommunerna förbättrat sin klimateffektivitet med ca 25 % betyder det inte att de tagit till sig argument för att ha fossilbränsleoberoende som mål. Många uppnår denna förbättring genom att köpa snålare fossilfordon (främst diesel). Angående trafiksäkerhet med 5 stjärnor i betyg från Euro-NCAP krocktest visar både kommuners och landstings andel en uppåtgående trend.

För lätta lastbilar har energieffektiviteten faktiskt försämrats hos kommunerna medan man kan ana en viss förbättring för landstingens dito. Värden är antingen fastställda av tillverkare eller beräknade med hjälp av formel från Transportstyrelsen. Men, återigen, samtliga fordon behandlas på ett likvärdigt sätt vilket förbättrar jämförbarheten. Se tabell 5.3 och 5.4 nedan. Då många fordonstyper som används som transportbilar inte har testats i Euro-NCAP krocktest redovisar vi inget resultat för dessa fordon.

Tabell 5.3

Kommuner	Totalt	Deltagare	Antal Kommuner förbättrat eller oförändrad tot
<i>Lätta lastbilar</i>	290	161	
Andel miljöbilar (%)	13,5	13,9	
Ökning andel miljöbilar (%-enheter)	-0,1	1,6	251
Energieffektivitet (g CO2/km)	195,2	194,7	
Förändring energieffektivitet (gram CO2/km)	3,5	2,6	156
Klimateffektivitet (g CO2/km)	171,2	172,4	
Förändring klimateffektivitet (gram CO2/km)	-0,6	-1,3	165
Andel biofordon (%)	17,6	17,1	
Förändring biobilar (%-enheter)	2,2	2,5	258

Tabell 5.4

Landsting	Totalt	Deltagare	Antal Landsting förbättrat eller oförändrad tot
<i>Lätta lastbilar</i>	290	161	
Andel miljöbilar (%)	13,2	16,5	
Ökning andel miljöbilar (%-enheter)	7,2	8,5	19
Energieffektivitet (g CO2/km)	194,6	194,5	
Förändring energieffektivitet (gram CO2/km)	-0,4	-1,1	15
Klimateffektivitet (g CO2/km)	173,9	167,2	
Förändring klimateffektivitet (gram CO2/km)	-2,1	-3,0	13
Andel biofordon (%)	16,3	21,0	
Förändring biobilar (%-enheter)	1,6	1,7	17

Antalet fordon som ingår i de olika tabellerna baserar sig på uppgifter enligt tabell 5.5.

Tabell 5.5

Antal Fordon	Personbilar	Lätta-lastbilar
Kommuner, totalt	28677	13724
Kommuner, deltar	18299	8911
Landsting, totalt	7325	797
Landsting, deltar	5006	557

Erfarenheten från tidigare år visar att granskningen har flera nyttor:

- Visar samlad aktuell information om en fordonspark för organisationer utan central fordonsadministration
- Möjliggör en jämförelse mellan olika organisationer via ett enhetligt underlag
- Tillhandahåller ett underlag för de som inte tidigare haft ett sådant
- Erbjuder ett tillfälle till exponering för organisationer som länge jobbat med fordonsfrågor
- Stärkande argument för en fordonsflotta med fler inslag av alternativa drivmedel – m h a jämförelsen mellan dieselfordon och etanol/gasfordon av liknande modell i tabellen för CO₂-klimat (LCA).

Lärdomar man kan dra av kommunernas feedback är att följande:

- Det är lockande för kommunerna att lägga till så många nya fordon som möjligt, trots att de är införskaffade efter 2012 års början, för att få en så hög miljöbilsandel som möjligt.
- Det finns en viss fördröjning i Transportstyrelsens register som är svår att komma runt vid utdragstillfället
 - ✓ Det bästa vore att kunna göra två hämtningar med en månads mellanrum med avseende på det tidigare datumet och därmed kunna eliminera tillägg av nya fordon och borttagning av skrotbilar.
- Ett samarbete med de leasingföretag som hanterar kommun/landstingsfordon på operationell basis, skulle kunna underlätta, genom att få dem att rapportera in till granskningens databas. De bör ju ha koll på sina kunder.
- Få med samtliga kommuner/landstings bolag så att hela koncernen speglas
 - ✓ Resultat ska då kunna visas för hela koncernen, förvaltningsorganisationen eller per bolag/förvaltning
- Det är svårt att veta hur väl informationen från Miljöfordonsdiagnos sprids internt. Kommer informationen fram till alla som har nytta av den?

Förbättringsförslag

Det är en unik databas som skapats med mycket användbar information. Det finns dock flera saker som skulle kunna utvecklas och förbättras:

- Mer omfattande resultatredovisning
- Möjlighet att exportera till Excel
- Redovisa resultat per filial-/organisationsnummer inom koncernen
- Uppdatering fler gånger per år
- Funktion för att skriva ut
- Mer information på avstämningssidan exempelvis handelsbeteckning och organisationsnummer
- Kunna redovisa körsträckor och total bränsleförbrukning